

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 911.3

М. В. ГОРУН

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

ЗНАЧЕННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ ГУСЯТИНСЬКО-САТАНІВСЬКОГО РЕКРЕАЦІЙНОГО РАЙОНУ

У статті висвітлено питання розвитку системи маркетингу туристичних послуг регіону, доведено необхідність застосування маркетингових досліджень для оптимізації діяльності на туристичному ринку як окремих підприємств, рекреаційних зон з їхньою інфраструктурою, так і загалом.

This article is about devoted to development of the marketing system on the market of tourist in the region, the necessity of applying marketing research to have an optimum effect on business activity of tourist market is proved.

Ключові слова: маркетинг туристичних послуг, туризм, туристичний продукт, маркетингові дослідження.

Однією з галузей пріоритетного розвитку в Україні загалом та у більшості її регіонів визнано туризм. Розвиток ринкових відносин в туристичній сфері України вимагає від виробників детального вивчення ринків збуту своєї продукції та послуг, потреб і запитів покупців з метою повного їх задоволення. Маркетинг в індустрії туризму покликаний виявити потреби туристів, створити привабливі для них туристичні послуги, ознайомити потенційних туристів з доступними для них туристичними продуктами, поінформувати їх про місце, де можна ці послуги придбати. Необхідність проведення комплексних маркетингових досліджень турпродукту є найважливішою умовою прийняття ефективних управлінських рішень у сфері туризму. На підставі отриманих результатів маркетингових досліджень, що охоплюють думки і переваги відпочиваючих, стан туристичних підприємств, можливе формування обґрунтованої, продуманої, зваженої загальнодержавної політики розвитку туризму, зміна діяльності підприємств сфери туризму, що дозволить підвищити якість відпочинку і ділову активність регіону. Регіональні ринки туристичних послуг, їх внутрішні та зовнішні зв'язки, механізми функціонування можливо детально дослідити лише з урахуванням географічного підходу, передусім, принципів територіальності та комплексності. Це й зумовлює актуальність суспільно-географічних досліджень стану ринків послуг як на загальноукраїнському, так і на регіональному рівнях.

Теоретико-методологічні основи таких досліджень містяться у працях О. Бейдика, М. Біржакова, Ф. Заставного, С. Кузика, О. Любіцевої, М. Мальської, Н. Недашківської, Я. Олійника, В. Преображенського, А. Степаненка, О. Топчієва, О. Шаблія.

Дослідженню конкретних питань формування і функціонування територіальних ринків туристичних послуг в Україні присвячені наукові розробки Ж. Бучко, С. Дутчак, В. Євдокименка, О. Заставецької, С. Ішука, М. Крачила, О. Лесика, В. Мацоли, М. Мироненка, О. Пашука, В. Руденка, М. Рутинського, І. Смаля, В. Стафійчука, І. Твердохлебова, В. Явкіна, І. Яковенка.

Проте ще недостатньо вивченими є стан функціонування, структура та сегментація ринків туристичних послуг у різних регіонах України, чинники, які зумовлюють потребу в послугах і рівень їх задоволення, виробництво і споживання різноманітних послуг. Водночас необхідні наукові розробки методичних основ дослідження регіональних ринків туристичних послуг, виявлення стану їх сучасного функціонування та обґрунтування перспективного розвитку.

Метою дослідження є вивчення значення маркетингових досліджень для розвитку Гусятинсько-Сатанівського рекреаційного району.

Для досягнення поставленої мети вирішувались такі завдання:

- розкрити особливості функціонування рекреаційного комплексу Гусятинсько-Сатанівського рекреаційного району в ринкових умовах;
- визначити сутність туристичного продукту як об'єкта маркетингових досліджень.

Ефективне функціонування регіонального рекреаційного комплексу можливе за умов забезпечення оптимального співвідношення та розміщення рекреаційних ресурсів, рекреантів, матеріальної бази, обслуговуючого персоналу, безперебійної і ефективної роботи об'єктів водою і енергопостачання, транспортного обслуговування.

Для успішного ведення справ у туристичному бізнесі необхідно не тільки вміти надавати якісні послуги, але і знати, кому вони необхідні, для яких цілей. Для цього проводяться маркетингові дослідження. Цілком очевидно, що маркетингові дослідження є вкрай необхідними. Вони обов'язково вимагають комплексного і детального підходу. За умови ретельної розробки і дотримання усіх необхідних правил засоби та сили, витрачені на проведення маркетингового дослідження, сповна окупуються і багато в чому визначають успішну роботу рекреаційного господарства.

Сучасні українські туристичні фірми в основному орієнтуються на іноземні курорти, а тому потрібно ретельніше вивчати внутрішній ринок туристичних послуг, з точки зору маркетингу, для розвитку національної економіки.

Одним із центральних елементів маркетингової діяльності туристичних фірм є проведення рекламних кампаній. Реклама в туризмі виступає як форма непрямого зв'язку між туристичним продуктом і споживачем. Вона здійснює значний психологічний та соціокультурний вплив на споживачів послуг, спонукаючи їх до тих чи інших дій. Проте цивілізована реклама – це не маніпулювання громадською думкою, а формування актуальних потреб, спрямованих на саморозвиток людини [3].

Рекламні буклети Сатанівських курортів можна зустріти в Києві, обласних центрах. Путівки Сатанівських курортів продаються, а, відповідно, і рекламуються, в сусідніх Росії і Польщі, у той час як про Гусятинський курорт мало хто знає, навіть, у Тернопільській області.

Оптимізація рекреаційного комплексу Гусятинсько-Сатанівського рекреаційного району спрямовується на збільшення рекреаційного ефекту при збереженні необхідної якості рекреаційних ресурсів. В умовах швидкого розвитку приватного бізнесу оптимізація виглядає як забезпечення підприємцеві прибутку від рекреаційного бізнесу, за умови задоволення потреб рекреантів та дотримання екологічних (у широкому сенсі) обмежень, аби не були підірвані основи існування рекреаційних ресурсів.

У рекреаційному районі треба звернути увагу на нерозвідані поклади мінеральних вод. У Сатанівському регіоні ще недостатньо вивчені можливості води типу «Нарзан» для лікування серцево-судинних захворювань, гліцеринової води в селі Кренцилів Гусятинського району для косметичних потреб. Не вивчені можливості води, яка багата на срібло, для лікування очей в с. Мартинківці Городоцького району Хмельницької області. Та й можливості вже розвіданих вод використовуються дуже погано. Також не вивчений вплив Гусятинської води на лікування діабету (хворі, які приїжджають на лікування, постійно приймаючи інсулін, від'їжджаючи обходяться взагалі без інсуліну).

Популярність курорту з боку відпочиваючих, туристів і особливо людей, які бажають оздоровитись, вимагає відповідних рішень зі сторони владних структур, керівників санаторіїв, готелів, туристичних агентств, підприємств туристичної інфраструктури (ресторанів, барів, розважальних закладів), інвесторів, результатом чого є розвиток таких видів туризму в Гусятинсько-Сатанівському рекреаційному районі:

– Освітній туризм – організація тематичних шкільних екскурсій до музеїв та музейних кімнат.

– Оздоровчий туризм – відвідування курортних місць для лікування та відпочинку; щорічно тисячі відпочиваючих покращують стан здоров'я на базі бальнеологічного санаторію «Збруч» та реабілітаційного відділення Гусятинської районної комунальної лікарні [1], а також санаторіїв Сатанова.

– Екологічний туризм – різновид науково-пізнавального туризму, що здійснюється на екологічно-чистій території заповідника «Медобори» та НПП «Подільські Товтри». Тут функціонує три екологічних стежки «До пущі Відлюдника», «На гору Богіт», «На гору Гостра». На цих маршрутах потрібно дотримуватись певних правил поведінки, зокрема їх відвідування можливе у супроводі працівників заповідника.

– Фестивальний туризм – відвідування фестивалів, конкурсів, виставок, зокрема щорічного фестивалю дитячої та юнацької творчості «Пісенні Медобори», у якому щорічно беруть участь близько 300 учасників з різних областей України.

– Сільський зелений туризм – один із видів екологічного туризму, що має і відпочивальний, і пізнавальний характер і пов'язаний з використанням сільських садиб. Центри такого туризму створено Личківцях, Самолусківцях, Чабарівці, Гримайлові, Гусятині, Сатанові, Мартинківцях.

– Релігійний – паломництво до святих місць: храмів, пущі Відлюдника, гір Богіт, Звенигора, Гольда, сатанівського монастиря.

– Пішохідний – пішохідні подорожі до природних, історичних, культурних пам'яток, по території заповідника «Медобори». Тут розроблено вісім туристичних маршрутів: «До Збруцького ідола та пущі Відлюдника», «До Збруцького ідола і до Романівки», «До Романівки», «До пущі Відлюдника», «До села Вікно», «До пущі Відлюдника та Іванківських штолень», «До Збруцького ідола і до пущі Відлюдника» та ін.

– Водний – подорожі по річці Збруч на байдарках та катамаранах.

– Велосипедний – подорожі на велосипедах за маршрутом – Гусятин – Сидорів – Жабинці – Колиндяни – Дача Галілея – Чортків, Сатанів – Закупне – Гусятин.

– Спортивний – участь у спортивних змаганнях, відвідування цих заходів уболівальниками;

– Екстремальний (спелеологічний) – участь в експедиціях до карстових печер «Перлина» та «Христинка». На цих маршрутах потрібно мати спеціальне спорядження та відповідну підготовку. Відвідування печер можливе лише у супроводі працівників заповідника «Медобори».

– Автомобільний – подорожі на автомобілях за маршрутом Київ – Сатанів – Гусятин – Київ. Тривалість три дні, протяжність – 860 км.

Кожний з наведених видів туризму забезпечує пріоритетність розвитку туризму як в Україні загалом, так і в регіоні зокрема, потребує посилення регуляторної функції держави, що має спиратися на результати попередніх маркетингових і суспільно-географічних науково-дослідних розробок.

Спираючись на наявні ресурси і розвинені види туризму, можна розвивати орієнтацію курортно-рекреаційного комплексу Гусятинсько-Сатанівського рекреаційного району на зовнішній ринок, і тим самим покращувати економічний стан Подільського регіону.

Області та райони, в яких немає великої індустрії, можуть врятувати серйозні проекти, що

включають комплексне використання місцевих переваг. Безперечно, розвиток курортного району «Гусятин», що базується на унікальних властивостях мінеральної води «Новозбручанська», став поштовхом до ділової активності в галузі санаторно-курортного лікування, оздоровлення і туризму. У районі вже стартував проект будівництва культурного центру з відомим Збруцьким ідолом, передбачається спорудження туристично-розважального центру в селі Сидорові, де збереглися рештки старовинного замку. Однак для активних капіталовкладень потрібне гармонійне поєднання організаційних, фінансових та інших зусиль влади на різних рівнях — загальноукраїнському, обласному, районному... Щоб бізнес таку гармонію відчув і обрав саме цю, а не іншу, територію.

Розвиток рекреаційного туризму в регіоні обов'язково має супроводжуватись і розвитком інфраструктури (зв'язку, транспорту, індустрії розваг та ін.). На жаль, у Гусятинсько-Сатанівському рекреаційному районі інфраструктура розвинена досить слабо, немає пристойних готелів, ресторанів, погане транспортне сполучення із регіонами України. У Сатанові відкриті приватні маршрути:

- курорт Сатанів – Хмельницький;
- курорт Сатанів – Чернівці;
- курорт Сатанів – Київ [4].

В той же час, до Гусятини люди повинні доїжджати суспільним транспортом, який завжди переповнений, тому місцевій владі потрібно більше приділити уваги питанню розвитку інфраструктури.

В процесі формування ринкових відносин в територіальних рекреаційних системах вирішальну роль відіграє фінансове забезпечення, а в умовах України - додаткова інвестиційна політика держави. Тому при моделюванні перспективного механізму фінансового забезпечення галузі слід диференційовано підходити до пошуків джерел та форм фінансування субгалузей рекреації, враховуючи специфіку кожної перспективи їх розвитку [2].

Для вирішення багатьох проблем рекреаційного району необхідне активне проведення і застосування маркетингових досліджень, які б дали змогу раціональніше використовувати наявні ресурси і дали б можливість робити правильні прогнози на майбутнє.

Рекреаційна діяльність, потужність її матеріально-технічної бази, зв'язок із багатьма галузями народного господарства, насамперед, соціальної сфери, зумовлюють необхідність дослідження і пошук шляхів підвищення ефективності її територіальної організації і управління. Сучасний ритм життя людей ставить нові завдання перед індустрією відпочинку, сприяє вдосконаленню нових методологічних і методичних принципів дослідження рекреаційних процесів, які пов'язані із функціонально-територіальною організацією рекреаційної діяльності, виявлення нових факторів, що впливають на хід подібних процесів, визначенням можливостей управління цими процесами.

Література

1. Генеральний план розвитку Гусятини. – К. : Дніпро, 1999. – 105 с.
2. Гудзь П. В. Економічні проблеми розвитку курортно-рекреаційних територій / П. В. Гудзь. – Донецьк, 2001. – 270 с.
3. Миронов Ю. Б. Використання маркетингу у сфері туризму / Ю. Б. Миронов // Молодь і ринок. – 2002. – № 1. – С. 57–60.
4. Перова О. С. Сатанів – місто-курорт, місто-легенда : [інф. довідник] / О. С. Перова. – Сатанів : Джерельце, 2008. – 40 с.

Надійшла 02.10.2010

УДК 005:658.8

Л. В. ДИБЧУК, Д. Г. ТИМОФЕЄВ, Є. А. ШАГІНЯН

Вінницький кооперативний інститут

УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Проведено аналіз маркетингових ризиків та моніторинг маркетингу відносин. Розроблено та рекомендовано комплексну систему управління маркетингом та модель стратегічного маркетингу для торговельних підприємств.

Marketing research of the existent control marketing system is conducted in the enterprises of auctions. The analysis of marketing's risks and monitoring of marketing of relations is conducted. Developed and recommended complex control marketing system that model strategic marketing for the enterprises of auctions.

Ключові слова: управління маркетингом, система управління маркетингом, стратегія маркетингу, маркетинговий ризик, ефективність маркетингової діяльності.

Постановка проблеми. Становлення і розвиток ринкових відносин в Україні обумовлюють необхідність удосконалення системи управління торговельними підприємствами, орієнтації системи